

A 3507.

1872
2781

18

Runtu Soldat

ehf

Sõbra tänu ja truus.

Üks ilus jut noore rahvale
aja viiteks.

Benefeelest ümberkirjutanud

David Martson,

Eesti raamatute kogu omanik Tallinnas.

H. Laakmann
tähtik. kingit. 1916

Komisjoni peal J. Wingeri juures Rakveres.

Дозволено Цензурою.
Ревель, 22-го Сентября 1872 г.

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

25221

St. Peterburgis, 1872.
Trükitud W. Pr a ž i juures, Dhwitseri uulitsas № 26.

Dskar oli kõigist Pariisi linna naesterahwadest armastatud. Naad armastavad teda kõik, ja jooksewad nagu rumalad tema järel. Aga mis asja pärast? Tema on wist nagu ütelda üks pilt ilus mees? Ei. On tema siis rikas? Ei. Ta elab pealegi suure wõlgade al. Koh siis ta on tuttaw kudagi moodi, kas hea wõi santuse poolt? Ei üht ega teist wõi keegi tema pääle tunnistada. No imet! mis inimene see Dskar siis diete on? — Waadake seda tean mina, ja tahan teile nüüd rääkida, palun aga seda juttu kõrwa taba kirjutada.

See Dskar on üks peenikese mõistusega inimene, kes kobe ostab ennast senna poole keerata, kust küllest tuul puhub; see on: ta on üks inimene, kes väga kõik asjad etewaatlilikult ja suure tähelepanemisega toimetab. Tema silma waatamine, tema nägu, ja iga sõna, mis ta sunst wälja tuleb, on suure osawusega ja etewaatamisega talitatud.

Suurtsugu naesterahwa ja ilusa nänga preilidega mõistab tema väga peeneste iseenese ja kaa nende kasuks aega wiita, mis kaa keegi pahaks ei pane. Wahest

näitab ta ennast üsna külma südamega olewad nende uhke naesterahwade wastu ja ei näita koguni aru saawad, et naad teda hea meelega eneste südame kohta pöue pistaksiwad, — aga mis sa teed ära, tema ei saa ega saa sest mite aru. Armsad sõbrad, see on selle pärast, et ta on üks mees, kes kõikidega üks ta puhas mõtleb, on see üks suurt sugu wõi mõni alwemad tõugu tütarlast. See aga ei pea neid suurtsugu preilisi mite tagasi, waid on seda armulifemad tema wastu, kus ta aga ial on ehk liigub, kus kodu wõi wõõraspeul.

Peaks kõik meesterahwad siin ilma peal nõnda õiglase ja külma südametundmisega olema nagu Oskar, kui naad kaa peaks kõik nõnda kawalad olema ja etewaatlifud, nagu tema oli, siis peaks enam pool jagu ilusa näuga tütarlapsi siin ilma peal raud wõrgu taga istuma, mispärast? — sellepärast et neid keegi meesterahwas ei segaks nende meelemõistuses.

Seefama Oskar istus ühel päewal oma toas sammetist tooli peal sigar suus, muidugi teada, wist ita neist kõige parematest. Kui himu sest ära oli ajanud, lasi ta enesele peenikese tassi sees kohwi tua ja jõi seda, kui korraga üks kiri temale toodi linna posti pealt.

See kiri oli kirjutatud peenikese õrna roosa karwa paberi lehe peale, kelle ääred rohkeste kullaga oliwad ära ilustatud ja kellest iseäranis wäga armas hais wälja lehtas.

„Noh, jälle wist üks armastuse kiri,“ ütles Oskar naerdes, ja ilma et seda lahti oleks teinudki, wiskas ta teda ühe suure uhke laua juhwaletasse, kus sees ta enese niisugused kirjad pidas.

Seesama Oskar sai päewas wahest mitu kümmitend niisugust kirja. Ilma lahti tegemata wiskas ta neid laua subwlaekasse, kus naad wahest mõnda päewa wedelesiwad, enne kui jälle mõned tema sõbradest teda waatama tuliwad, ja siis need neid kirju eneste aja wiiteks seltsis lahti tegiwad ja hästi naerda saiwad nende kerge meelse naesterahwade üle.

Kaa see tänane kiri oleks ehk wist paariks päewaks fenna subwlaekasse wedelema jäänud, ilma et teda oleks läbi loetud, kui mite Oskari sõbr Adolf fenna põleks juhtund tulema, kes üks wäga lustiline noor mees oli, ja kellele nüüd korraga see tänane roosa kawa paberi peal kirjutatud kiri silma juhtus puutuma. Ja nüüd palus Adolf Oskarit, et ta nõnda hea oleks ja lubaks seda kirja lahti teha ja üles lugeda, mis seal kirjutatud oleks.

„Kuda wõid sa nõnda armuliku südamega olla! Waata mina jätan enamiste terwe nädala jagu armastuse kirju, ilma et ma neid lahti teen, wedelema. Minul, armas wend, juhtub see diete tihti, et naad mul ahju lendawad, ilma et ma neid lahti hakkam tegema, aga jälle niisuguste kirjadega, nagu see, süütan ma oma sigari põlema,“ ütles Oskar.

„Sa oled tõeste üks õnnelaps,“ ütles Adolf.

„Waata, ma arwan kaa iseenesest, et mina wist kaa mite üks näutu meesterahwas ei ole; seda olen ma sa-laja mitme naesterahwa sunst kuulnud, aga siiski, peaks mulle kuu aja sees kaa wahest üks armastuse kiri saadetama, mis üle ma ennast nõnda rõõmustaksin, et ma ei teaks, mis ma peaksin tegema. Aga sinule saade-

takse päewas nii mitu armastuse kirja, mis üsna südant sulama ajab, aga sina võtad ja viskad naad üsna külma südamega kõrvale, kui oleksivad need laastud olema.“

„Mina ei taha neist kuuldagi,“ ütles Oskar, „sest see ei maksagi mul nendega ennast määrima hakata, ehk aega wiita, sest arwa ise, ma saan neid igapäew tüki kolmkümmend ja wahest weel peal seda, — ja kust võtan ma aega selle tarwis, neid kõik läbi lugeda? Usu mind, armas sõbr, ma ei jõva neist mite poolt osa järele waadata, sest üks tük ütelda: mul põle selle tarwis koguni kannatust ega lusti.“

„Näe kuda asjad, armas sõbr, siin ilmas tagaspidi minnes kaa wahest edasi lähewad!“ ütles Adolf.

„Miks ei saa mina mite niisugusid kallid kirju kingitud? Mis ütlemata ilus on see siin, mis sa täna jälle oled saanud, mis armas hais see on, mis ta küllest lehkab! Kes seda võib teada, misuguse ingli südame kohas see kallid paberi tüki on seisnud?“

„Üks ta puhas, misuguse südame kohas see paberi tüki on seisnud.“ ütles Oskar. „Ei see ei tee minu südant sojemaks ega kaa külmemaks.“

„See käekiri näitab mulle väga tuttav olewad, Oskar, kas ma võin lahti murda?“ küsis Adolf.

„Miks mite, kui see sind rõõmustab,“ andis Oskar wastuseks.

Nüüd murdis Adolf kirja lahti, ja suure tähelepanemisega lasi ta silmad üle paberi tüki käära.

„Mis see kiri kuulutab? kas üht iseäranis undist? ole hea wennas, loe, ma kuulen ommeti kaa.“

Aldolf luges:

„Üks naesterahwas himustab väga teiega sõbrustada. Teie võite teda näha saada, homme õhtu maskeradi palli peal, palun teid mite eksida; siin on tema tunnistused, kellest teie võite ära tunda, et seesama on, kes teiega rääkida soovib. Temal on seljas must sammetist kleit ühe kirjuts wärwitud jätkuga . . . hõbe wöö wöö, punase sammetist kübar peas, kelle üle üks suur sulg on — mitmed läikivad kiwid musta hiukste sees . . . ümber pahema käe on sentud üks walge siidist side. See naesterahwas läheb juba ühe nädala pärast siit oma isa koju, aga himustab enne veel teiega koku saada, seepärast palub ta teid wistist maskeradi palli peale tulla homme õhtu, — ehitatud maskeradi rietes nagu „Ruutu soldat.“ *)

„Koh Oskar, mis sa sest arwad?“ küsis Aldolf.

„Mis mul seal arwata on, mina ei saa küll wist mitte senna minema, kui ma peaks iga tühja kirja peale senna jooksuma, kus mind kutsutakse, siis ei oleks mul mite aega olewad haigeks jääda,“ wastas Oskar.

„Oh kuidas mulle need maskeradi pallid alati wastu meelt on! Naad tapawad mind wiimaks oma tantsuga.“

*) Linna paigus on linna rahwal faa hinu Mardi sandiks käia, siis teewad naad seda peenemalt, kui talu inimesed. Päewa õhtu on fääs, millas teada anti, et Mardi sandid peawad koku koguma. Nüüd hüawad pillid, ja Mardi sandid koguwad endid, üks ühte moodi riides, teine teist moodi, ja iga moodi rietel on oma nimi: üks ruutu soldat, teine must puf, kolmas, talu neitsi ja nenda edasi, ja siis tantsiwad funni hommituni, kus mitmele meele jääb mõneks ajaks—waat see oli maskeradi palli pidu.

„Noh, eks sa wdi ika korraks sisse astuda?“ ütles Adolf.

„Ei, armas sõbr, ei wdi.“

„Aga miks pärast siis mite?“

„Mind on juba homme õhtuks teise kohta palutud,“ ütles Oskar. „Kel kahetsa pean ma olema Bain Chinois, kel üheksa Porte St. Martin theatris, kel kümme Chaumieres ja just kest öö ajal olen tagasi.“

„Bagan las wõta! külab ma teen ika wiimaks weel kes teab mis oma hullu armasjatega ära.“

„Kunule Adolf, täida sa seekord minu tahtmist, ole sina minu eest homme õhtu maskeradi palli peal.“

„Mina pean sinu eest ja sinu asemel senna minema, — sa tead ju, et ma ei armasta mite kufagil pool pal-
lide ja maskeradide peal käia.“

„Noh, — noh, ära tee ennast korraga nõnda wagaks meheks! Armas wend, ma tean juba kõik sinu wigurid!“

„Sa saad paha meelega pärast minu peale waatama, kui ma olen sinu eest mõnda ära awatelenud.“

„Armas sõbr! ära selle eest muretse; sa ei ole mulle mite tundmata. — Sõida aga julgeste homme palli peale, ma luban sulle seal teha, mis su enese süda aga himustab; seepärast ole kawal ja etewaatlik ja ära lasse mite enam enese küüfist lahti, sest sa näed ise praegu, et ma sinuga heaste mõtlen, sellepärast mine aga julgeste senna.“

„Ei, ma ei lähe miski hinna eest“, ütles Adolf.

„See on su oma hea tahtmine, kuida arwad“, wastas Oskar.

Rüüd luges Adolf weel kord seda kirja üle, wõttis

mütsi ilma sõna rääkimata naela otsast, ja ruttas oma sõbra toast välja.

Oskar jäi nüüd üksi tupa, teda lahtise suuga järele vaatama. Oskaril oli kül digus, sest väljast poolt näitas Adolf ennast koguni külma südamega, seest poolt oli ta hoopis teisi moodi, kui seda keegi oleks wõinud arvata, sellepärast oli ta wistist ete wõtnud, homme õhtu maskeradi palli peale minna, oma sõbra Oskari asemel.

Adolf mäletas veel kül, mis rietes see wõõras naesterahwas pidi olema, et ära ei unusta, arwas ta veel kord oma mõttes üle: must kleit, kõrge wöö wööl, punane kübar ja üks walge side ümber pahema kää, neist märkidest lootis ta kül seda naesterahwast teiste hulgast ülesse leida.

Nüüd selle wahel aja sees muretses ta omale seda moodi riided, et teda teised kaa kõik wõiksid tema sõbra Oskariks arvata.

„Kes sedagi wõib ete teada,“ ütles Adolf iseeneses. „Õht ma wõin veel enam selle naesterahwale meele järele olla, kui mu sõbr Oskar oleks olnudki! Rumal, mis sa kardad!“ ütles ta edasi. „Sa oled ju kaa kül isegi üks lustiline noormees ja kawaluse puudust ei ole sul kaa just mite, waid oskad igal ajal ja igal pool enese ete waadata, armastaja nii kui kaa südameelik oled sa kaa kül, oh, ma usun, sinuga saawad kõik wististe rahul olema.“

Õhtu kel kahetsa sõitis ta maskeradi palli peale, uhkeste ehitatud taewa karwa sinise rietes.

Wõõraid oli küllalt kous, aga sellemoodi rietega naesterahwast ei olnud mite teiste hulgas leida; ta lasti

mitugi korda filmad üle suure saali kätia ja mõitles iseeneses: „ilma aegne tühi waew!“ Palju naesterahwast oli seal kül, kellel mustad kleidid seljas oliwad, aga mite jälle punast kübarat peas, mõnel ei olnud kõrbe wööd wööd, ja jälle mõne teisel puudusiwad kätie sidemed. Kel oli juba kümme, aga ika ei olnud seda oodatud naesterahwast senna weel tulnud.

Igawuse pärast segas ta ennast selle kirju rahwä seka, kes pörandal tantsisiwad, kui korraga jälle muusikantide mäng teda nagu unest üles äratas; et taal lust tõusis kord kaa tantsu platsi astuda. Nüüd wöttis ta kätte ja läks ühe naesterahwa ete, kes Shottimaa moodi rietega ehitatud oli ja palus teda tantsima. Nüüd, kus ta teiste tantsijatega ühes reas seisis, lasi ta siiski ika filmad üle saali kätia, sest ta süda ei olnud mite õige rahul, waid lootis teda iga filmapilguga näha saawad.

„Ehk on see aga paljas pettuse töö, ja ega see kaa ommeti pat ei peaks olema, kui keegi minu sõbra Dskarit tahtis narrida oma kirja läbi, ja temaga üht narri tempu mängida, wõi ehk kirjutas ta ise selle sedeli omale, et ta mind saaks aga seeläbi heaste naerda, ja nina pidi wedada. — Dskar on, kuda ma tean, üks kawal kelm, aga mis ta ometi suuremat auu sest mängust wõib saada. Sest põle wiga...“ Aga ennäe! korraga astus üks sedawärki rietega ehitatud naesterahwas sisse, keda ta igawusega kõige see aja oli oodand, aga sel naesterahwal oli üks wäga uhkeste ehitatud rietega laps kätie peal.

Ei otsa ei olnud Adolfsil mite lusti selle wõdra naesterahwaga rääkima hakata. ja käis sellepärast ümberringi nagu kärbes ümber mödu pudeli, kui korraga

julgust wõttis, ja tasa selle naesterahwa ligemale astus ja oma walge kindaga õrnaste selle wõõra wastu walget kaela pundutas, üteldes:

„Plus maski!—“

„Kes sa oled?“

„Oskar.“

„Misukene Oskar?—“

„Sinu peale ootaw ruutu soldat.—“

„On see õige, mis sa praegu räägid?—“

„Ega sa ommeti kaksipidi ei mõtle?“

„Tule minu järele.“

See wõõras naesterahwas tähendas käega, mis peale Adolf nüüd tema järele läks.

Ges toas ootas selle naesterahwa teenija tüdruk, see wiskas nüüd selle naesterahwale ühe suure rätiku ümber ja wõttis lapse oma kätte, ja nõnda läksiwad naad feltsis mööda suuri laiu kiwi treppijä alla, nii kawa kui õue, kus üks tõld kahe hobusega ja kutsar puki peal neid ootas.

Nüüd tegi see teenija tõlla ukse lahti, mispeale see naesterahwas tõlda astus ja kaa ühtlasti lapse oma kätte wõttis, ja palus kaa ruutu soldalit tõlda istuda, mis see kaa wiimimata tegi, ja nüüd üks hoop kumma- gi hobusele piitsaga, ja tõld läks wurisedes pimedat Pariisi linna laia uulitsat mööda edasi.

See wõõras naesterahwas oli wäga lahke Adolfi wastu, tõik see tee, mis naad sõitsiwad, rääkiswad naad magusat juttu, nõnda et Adolf ennast wäga õnneliku tundis olewad, ja ei pannud tähelegi, kui korraga tõld mõne aja pärast seisma jäi, ühe suure maja ete, kellel suured ukked aknad wastu uulitsat näha oliwad, ja nüüd,

kui naad tõllast wälja astusiwad, wöttis see naesterahwas Adolfsi kae alt finni, ja palus ennast ülesse saatma tulla

Adolf läks nüüd kaa ilma mingisuguse kartuseta selle naesterahwaga mööda laiu kiwi treppisi ülesse. Koda oli gafi tuledega walgustatud, ja walge kui päewa ajal. Pea saiwad naad ühe ukse juure, kus see naesterahwas kella helistas, et üks peaks lahti tehtama. Silmapilk tuli üks uhkes rietes teenija naesterahwas ust lahti tege- ma. Ja nüüd, kui üks lahti oli, wiis see naesterahwas Adolfsi mitmest uhkete ehitatud tubadest läbi, kunni wiimaks ühte tupa seisma jäiwad, kus seinä peal kõiksugused jahi ja sõja riistad näha oliwad, nõnda kui püssid, mõõ- gad, jahi noad ja muud teised. Suure marmori kiwi laua peal põles üks wäga ilus lamp, mis seda tuba walgustas.

„Balun teid alandsikult, armas Oskar, siin pisut oodata, nii kaua kui ma oma lapse olen magama wiinud; kahe minuti pärast olen jälle tagasi, ja siis räägime edasi.“

Nüüd andis see naesterahwas auupakkikult Adolfsile kät ja kadus ühe kõrwalise ukse läbi ära teise tupa lapy- sega.

Wähe aja pärast astus sealt samast uksest, kust see naesterahwas sisse oli läinud, üks pik noormees tupa; mustad tutsbarid nina al, julge ja osaw näitis tema kät wälja. Kõigest oli näha, et see üks kroonu ülem wõis olla.

„Tere õhtust, aunlik herra.“

„Tere,“ andis Adolf wärisewa ja kohmetand hää- lega wastuseks.

„No muidugi on mul wist paergu see õn, et ma wõin teid Dskariks pidada?“ —

„Jah just tema ise, teie alandlik.“ —

„Mul on praegu wäga suur rõõm, et ma teid näen, seepärast küsin ma: Kas teil ei ole mite lusti minuga rammu katsuda püstulite peal?“

„Ma ei saa sest kõigist mite aru, mis teie räägite, kuid ma usun, teete teie minuga wist nalja?“

„Mite koguni, — minu etewõtmine ei ole mite naeru asi, waid selge tõsi, — sest ma olen teid juba kolm korda püstulite peale wälja kutsunud, aga nõnda nagu teie seda miski ei pannud, siis ärge pange mite pahaks, et ma kawalust selle tarwis pidin pruukima, ja teid oma forteli petsin.“

„Ma pean teiega rammu katsuma, mis asi ajab teid seda tegema?“

„Õde kaua aega sest ära, kui teie olite seal selle kaupmehe palli peal, ja seal suure seltsi hulgas, naerseite teie minu wenna tüdart, kes ühest suurest ja auustast seisusest naesterahwas on.“

„Kas mina?“

„Jah just teie, aulik herra Dskar.“

„Ärge pange mite pahaks, sest mina ei ole mite see inime, keda teie mind arwate olewad.“

„Tühi jut; ega ma ommeti teid ei tohi üheks ara südamega nooreks meheks arwata?“

„Arwate, kuida ise tahte, aga mina palun teid esite järele waadata, et ma mite see ei ole, kellest teie räägite, Dskar. Puhage mulle, et ma wõtan oma näu katte (maski) eest ära, et teie wõiksite tõeSte oma filmaga

näha, et mina see mees ei ole, keda teie arwate olewad.“

Aldolf wöttis maske eest ära.

„Urge pange mite pahaks, et ma teid näu poolt mite ei tunne, waid aga nime poolest. Aga et teie ütlete ennast mite selle inimese olewad, kes seda naeste rahwast on teiste ees naernud, sest ma ei saa kaa diete aru, sest minu küsimise peale: kas teie olete tõeste Dskar, kostsite teie jah!“

„Jah nõnda ma ütlesin kül esite, aga“

„Ilma et teie tagasi ajate, ütelge mulle, mu herra, teie olete wistist tõeste seefama Dskar?“

„Teie eksite wäga selle asja poolest, minu nimi on Aldolf, aga mite Dskar, ja mina tunnen teie wenna tütarlapse nägu kui teid ennast.“

„Teie olete üks häbemata krants! — Kui teie ei oleks tõeste mite Dskar, aga kudas on seefama sedel siis, mis mina Dskarile saatsin, teie kätte juhtunud?“

„Balun kuulata?“

„Ma ei taha teie jutu mite enam kuulda: olge waid! ma näen, teie arwate mind kooli poisikesse enese ees olema, keda teie rumala jutuga arwate ära wõitwad? Ja nüüd weel pange tähele, mis ma teile ütlen: teie peate enese ees nägema üht auuwäärt ja õiglast meest, üht ohwitseri, kes mõistab ja aru saab iga mehe jutust, ja tahab tõeste selle ilma süüta tütarlapse eest seista, keda teie teiste ees julgejite wälja naerda. Miks pärast ei julge teie siis mite nüüd kui mees wälja astuda, kas mõõgaga ehk püstuliga? Ma käsün teid sõdimise riistad wälja walitseda.“

„Mina aga ei taha mite teiega rammu katjuda, ei

möökadega ega kaa püstulitega, mina ei sega ennast ilmaski niisuguste asjadega. Mina oma elus toimetan teist moodi, aga mite nõnda, kuda teie soowite.“

„Wäga osawalt toimetate teie kõik asjad oma elu sees. Kes teist inimest tohib pilgata ja naerda, sel peab kaa nii palju mehist meelt olema, et kes teda wälja kutsjub oma auu pärast rammu katsuma, et ta siis mite argpüks ei tohi olla?“

„Mina põle ilmaski kedagi inimest naernud ega pilgand; seda aga, mis teie nüüd minu kohta räägite, küsige Oskari käest, aga mite minult.“

„Hirmuwäärt jänesepüks! — Noh siis ei taha teie mite koguniste minuga rammu katsuda?“

„Ei, tõeste mite.“

„Hea kül; ega see siis meie meeste asju ei saa kaa kndagi moodi juul segama.“

Nüüd koputas see noormees paar korda ruskaga wastu ust, ja silmapilk astusiwad wiis teendrit tupa, kõigil wiel oliwad pilliroo kepid peas.

„Herra Oskar, hirmuwäärt jänesepüks ei wõtnud minu lahkete pakkumist mite wastu, sellepärast peate teie mulle nüüd pisut abiks olema ja temale sõjameeste moe järel kohut mõistma. Wirutage temale kakstümmendwiis hoopi selja pihta, ja siis peab tr weel seda selgeste kirja ülesse panema, et ta tõeste nii palju on saanud. Aga kui ta ei peaks tahtma mite selle peale kirja anda, siis andke weel teist niipalju minu käsu peäle. Kes teist ehk ei taha seda käsku täita, seda kihutan ma silmapilk oma majast wälja. Ja nüüd tehke, mis teid kästnud on.“

Nüüd soowis weel wiimaks see tutsbaridega herra Adolfsile head ööd, ja läks ära.

Wiis tugewat meest tõmbasiwad nüüd waese Adolfsi pingi peale maha, mis selle tarwis senna juba walmis oli pandud. Korraga hakkas Adolf api kisen dama, aga silmapilk tegi üks neist wiest rutu selle kisalet otka: ta toppis Adolfsile rätiku suhu, nüüd tahtis Adolfs wõimusega ennast päästa aga mis wõis üks peenike herrakene wie tugewa mehele teha? Need teenrid täitsiwad wäga sõna pealt oma herra käsku, sellepärast andsiwad naad nõnda tubliste runtu soldatite selja pihta, et iga hoobi taga sinine wory jäi, mis taale ütlemata suurt walu tegi. Need hoobid pidiwad temale weel kaua meele jääma, et ta neid sõbra anuga teeninud. Nüüd kui jagu käes oli, tuli weel see kõige hullem nali: Adolfs ei tahtnud ega tahtnud sedelit selle peale kirjutada, see on, et ta need kakskümmend wiis hoopi kätte saanud.

Nüüd tuletasiwad teendrid temale eneste herra käske meele, et siis ta saab weel kord nõnda palju, kui ei taha mite seda käske täita ja sedelit kirjutada.

Waene herrakene oli nüüd nagu koolipois nende käes, ja wiimaks ei aidand muud, kui lubas kirjutada, aga seal tuli korraga üks hea nõu meele.

Nüüd tõi üks teener ühe stempelpoogna paberit, sulge ja tinti, ja ütles ise sõnad ete, kuda ta pidi kirjutama.

„Selle kirja kinnituseks ja tunnistuseks kirjutama, mina, et mina sain täna õhtu kel 11 majori herra „3. käske peale tema teendrite käest kakskümmendwiis

„kepi hoopi, sellepärast, et ma palli peal tema wenna
„tütart julgesin naerda ja pilgata teiste ees.

Parisis 4^{mal} küünla kuu päewal 18 . . aastal.

Dskar.

Nüüd wõtsiwad teendrid sedeli Adolfsi käest wastu
ja saatsiwad teda suure anpakkumistega toast wälja kunni
kota; sealt pöörasiwad ise jala pealt tagasi.

Kui ta nüüd jälle üksi oli, tuli taale ta walutaw
selg meele, et ta ise eneses ütles: „Oh, rumalust, ru-
malust, mis ma weel enne ei ole näinud ja mis nüüd
minuga juhtund! Ma mõtlesin ennaft üsna suurt moo-
di täna röömustawad, aga enuäe; selle asemel olen
hästi wirutada saanud. Oh, ma pime narr, ilma as-
jata kulutasin weel ligi kolmsada franki oma riete ja
muude asjade tarwis, ja seda kõik olen nüüd pidand
otsegu maha wiskama. Pealegi sai mind kui rumalat
poisikest pingi peale tõmmatud ja naht läbi roogitud,
nagu oleksin ma kes teab kui suur süüalune. Aga
pean kaa ise jälle enese üle tunnistama, et ma wisti ju
olin seda wäärt; mikspärast määksisin mina ennaft wõõ-
ra asjadega ühte. Ja weel need teendrid, wõru kaelad,
lõhkusiwad mu selja hullu pööra, et nüüd mu selg na-
gu küpse kook wälja näitab. Seda tükki ei saa ma kõi-
gil elu ajal mite ära unustama. Ja kui ma põleks mi-
te sedelit selle peale tahtnud anda, ma arwan: ma oleks
weel teist niipalju selga saanud. Ja mis sugune pagan
wõib niipalju hoopu wäljakannatada! Nüüd olen weel,
Jumal tänatud, üsna röömus ja õnnelik, et mul om-

meti õigel ajal veel meele tuli see mõte; ja et ma sedeli kirjutasin mite oma, waid wõõra nime peale. Mina sain küll need walusad hoobid, aga see häbi jääb Dskariile päranduseks, sest et ma Dskari nime alla kirjutasin.⁴

Nüüd jõudis ta ukse juure, tõmbas lahti ja astus uulitsale.

Ta ei olnud mite veel kahtekümmend sammumööda jalg teed edasi läinud, kui korraga Dskar taale wastu juhtus tulema.

„Oled sina Adolf?“

„Mina jah, armas Dskar.“

„Kus pagan sa jooksed niisuguse tulise ajuga? Kus sa käisid?“

Nüüd aga pani Adolf mokad hammaste wahetele walu pärast ja hakkas suure häälega naerma.

„Sa naerad armas sõbr? Näägi, wist juhtus sinuga üks kena nali, kust kohast sa praegu tuled?“

„Arwa ise — kus ma olin.“

„Muidugi wist palli peal?“

„Imet, kuida sa seda teadsid?“

„Noh, muidugi, kust kohast siis muidu nõnda hilja veel õõse tuled, sest pea on juba kuke laulu aeg käes.“

„Noh, kas leidsid palli peal selle naesterahwa üles? No muidugi wist, — kas sa olid taal meele pärast?“

„Tema juurest tulen ma ju praegust, ja tahan koju minna, aga kuida wõid sa seda minu käest nõnda imelikult järel pärida?“

„Sa oled õnelik! noh räägi mulle kaa, ta on wist üks wäga ilus inime näu poolt nõnda kuda ma arwan.“

„Sa küsid: on ta kaa ilus! see on kõik wähe tema kohta, niisugust ilusat inimest ma oma elu sees ei ole weel näinudki. Olimpia jumala tempel ei ole kül temast ilusam, fests oh, see on tõeste üks ilus inime kõigipidi, olgu käimise wõi rääkimise poolest: paraja kaswuga inimene, nõnda arwata, aastat kakskümmend wana, lahked silmad peas kui tuitesel, piiste roosi moodi suu, walged pitad lokis hiuksed ripuwad mööda õlasid maha, üleüldse tema nägu on walge kui lumi, ja paled kui õunad punased.... üleüldse nägus ja pik, — aga weel rinnad, — neid ei oska ma sulle seletada, muud kui heida põlwile ta ete, ja kummarda teda, seda on ta tõeste wäärt. Ja weel ta käed, nagu elewandi luust wälja treitud, mis just mite töö tegemise tarwis ei ole loodud, nõnda põle wist keegi siin ilma peal. Üksi sellepärast räägin ma seda kõit sulle, et ma siuu läbi teda tundma sain.“

„Aga kuda on selle uhke naesterahwa nimi? ja kes ta ise on? Kas mehe naene wõi mõni noor leik?“

„Seda saan ma alles ise homme teada, ta ei tahtnud tänna oma nime mulle mite teada anda.“

„Aga kus kaugel ta elab?“

„Wõib olla ehk siit kümme sammu. Näe ses suures uhkes majas.“

„Olid sa kaua tema juures?“

Näe, praegust just tulen ma sealt, pean tunnistama sulle sõbr, tõeste ma ujusin suures armastuse maailma meres.“

„Küüis ta kaa mind taga?“

„Seda ja tead, et küüis.“

„Noh, mis sa siis vastuseks andsid?“

„Ma ütlesin, et sa oled täna ennast külmetanud ja nüüd oled üsna haige, ja sellepärast ei võinud mite ise tulla, vaid palub tühad korda andeks.“

„Noh, waata sõbr, see oli digeste wastatud, aga mis ta siis weel sulle minust ütles, kui sa jumalaga jätsid?“

„Muud ühti, kui et ta himustab sind wististi pea näha saada, sest ta ütles: iseäranisi asja sulle ütelda olewad. Ta kästis mind sulle ütelda, et sa wõid iga tahes sisse astuda ilma mingisuguse kartuseta, ja teen- drile, kes usi lahti teeb, ütelgu Oskar: et ruutu soldat tuleb, ja filmapilk saab ta sisse lastud.“

„Kuule Adolf! ega ja wa wennas ommeti mind ei taba lõksu petta?“

„Kuule Oskar, olen ma sind enne millagi petnud?“

„Ei küll siamale weel mite, — aga mis siis diete oleks, kui ma praegu senna lähaksin?“

„Armas sõbr, tau randa, kui rand tuline.“

„Kes teab, ehk ta ei ole weel magama heitnud?“

„Mine wend, mine; ega see lapssemäng ei ole, see ei tule kaa mite iga päew ete.“

„Kas see ei ole aga mite wäga weider, kui ma nüüd süda ööse ühte wõõra majasse peaksin tun- gima?“

„Ara ole mite nõnda kartlik, ma ise saadan sind.“

„Kas tõega?“

„Jah, — aga trepini.“

„Noh, sealt ma leian isegi juba teed.“

See oli tõsi küll, mis Oskar paari päewa eest oli ütelnud, et ta sõbr Adolf, wõrukael ja silma teender pidi olema; aga et ta niisugust mängu pidi mängima, seda ei teadnud teine unesti mõelda. Ilma et midagi kaksite oleks mõeldud, uskus ta oma sõbra sõna.

Nüüd saatis Adolf Oskarit senna tuntud majasse kunni trepini.

„Nüüd mine siit mööda trepist ülesse ja kui pahemat kät ühe ukse näed, seal tõmba siis kella, ja warsti saab sind sisse lastud. Mine julgeste tupa, aga kuule, ära sa jää mite wäga kauaks: ma jään sind seia ootama,“ ütles Adolf.

„Mite kauem kui pool tundi.“ ütles Oskar ja jooksis ise mööda treppist ülesse.

Ukse taga, kõlistas ta kella, nõnda tugewaste, nagu oleks ta oma kodu ukse taga olnud. Teender tegi silmapilk ukse lahti. Oskar teadis küll, et peab ühe teendri vastu kaa tore olema.

„Mis teil tarwis?“ küsis teender.

„Rumal küsimine! ju wist ita prouaga rääkida.“

„Beel nüüd nii hilja, poole öö ajal?“

„Mis sul sellega asja on? Jina anna aga teada ja muud midagi.“

„Kunnda nimetatakse teie auuwäart nime, herra?“
— „Ütle aga otse kohe, et Ruutu soldat palub teiega rääkida.“

„Urge pange mite pahaks, auus herra, ma ei saa sest asjast mite aru.“

„Ega sa ommeti kurt ei ole? ütle aga, et Ruutu soldat.“

Teender wäänas pead, nagu üks, kes sest asjast mite täit aru ei ole saanud, aga siiski jooksis rutuste oma sakstele ütleva, et Ruutu soldat palub rääkida. Pari minuti pärast tuli teender hoopis lahkema nānga tagasi ja palus wõdrast herrat pisut ees toas oodata.

Oskar südamest rõõmus astus nüüd peegli ete ja waatas weel kord järele, kas kõik korra pärast tema ümber oleks, siin säadis ta nüüd weel oma kaela rätkut sirgemaks, silitas oma hiuksed kammiga siledaks ja nüüd, kui kõik meelt mööda oli, astus ta tase paar sammu edasi ja koputas sõrmega paar korda vastu wõdraste tua nst.

Naesterahwa hāäl ütles seest poolt: „Astuge sisse!“ Ja nüüd astus wõdras sisse.

Agas kes wõib tema ehmatust ülesse rääkida, kui ta korraga ennese ees ühe ilusa naesterahwa assemel ühe pika ja sirge meesterahwa nägi, kes koleda hāalega küsis:

„Mis teil tarwis on? mu aulik herra.“

„Mul . . . mul ei ole midagi tarwis,“ kogeldas Oskar, „ma ütlen teile tõega, et teie juure mul mite asja ei olnud tulla.“

„Agas mis asja pärast tulite teie siis seia? Kes teie siis diete olete? ja mis teil tarwis on?“

„Minu nimi on Oskar?“

„Mis teie rāāgite, teie olete Oskar?“

„Just sesama teie alandlik. — Üks naesterahwas keda ma weel mite ei tunne oliwad nõnda head, ja — palusiwad mind seia tulla.“

„Wist salaja kokusaamiseks. Urge olge mite nõnda kartlik, olge nõnda hea, ma palun teid, istuge pisut.“

„Nõnda kuda ma näen, teate teie juba wist kõik keda asja, miks ma seia olen tulnud?“

„Ja muidugi, ja muidugi, armas sõbr, see on juba mul kõik teada; aga miks ei tulnud teie juba mite waremalt seia?“

„Pean tunnistama teile, et olin wäga töödega finni, et ei olnud mitte wõimalik waremalt tulla.“

„Aga kuda siis nüüd teada saite, et see teiest tundmata naesterahwas, kes teiega rääkida soowis, siin elab?“

„Seda sain ma oma sõbra Adolfsi käest kuulda, sest et tema minu ajemel siin oli käinud selle naesterahwa juures, ja nüüd kogemata nulisfa peal kogu juhtusime, just siin teie maja wastus.“

„Noh mis ta siis rääkis teile?“

„Ma arwan ise kaa seda, et ta wäga üle liiga kiitis.“

„Ommeti mis moodi?“

„Tema ütles; et see tundmata naesterahwas peab otse kui ingel ilus olema.“

„Aga mis siis weel edasi?“

„Weel ütles ta, et see tundmata naesterahwas temale käsku annud, et mulle peab ütlemä, et temal minule üks isearanis sala asi on ütelda mis mulle peab wäga tarwiline ja tähtis olema.“

„Teie sõbr on üks häbemata krants ja pettis koer. . . . Eubage mulle, et ma teilt küsin, see on, et ma teist teie asemikuks ei pea: olete teie tõeste Ds-far?“

„Just tema ise. Kes sunnib mind teie ees seda waletama?“

„Eubage mulle weel üht küsimist. Kas teie tunnete ühte noort naesterahwast, nimega Serafim?“

„Ja muidugi; ammuks see oli, siis tantsis ma temaga ühe kaupmehe palli peal.“

„Teie pilkaste seda noort naesterahwast teiste ees, ma tean seda väga heaste, sest see naesterahwas on minu wenna tütar.“

„Sumala pärast! wist olete teie seesama herra, kes?“

„Jah seesama ohwitser Z., kes teid juba kolm korda on wäljakutsutanud, ja, ja, waadake aga selgeste minu filmi, mina olen just seesama ohwitser Z., kellega teil nüüd tegemist saab olema.“

„Kuda! püstulitega rammu katsuda? mite miski hinna eest siin ilma peal.“

„Teie peate!“

„Aga kes wõib ehk paneb mind wägise seda tegema, kui ma ise ei taha, ja pealegi ei ole mina kudagi moodi seda naesterahwast naernud wõi pilganud.“

„Teie lasite teiste naesterahwaste läbi temale nii mitmet moodi sõimu kui kaa naeru wäärt sõnu ütelda.“

„Ja seda lasin ma temalê ütelda, et ta väga ise ennast täis on, ja enesest hirmus lugu peab, et kõik peawad teda alati kummardama. Kas see on siis naeru wõi pilkamise sõna? waid selge tõsi.“

„Aga mis teie veel selja taga tegite? et julgesite niisugusi häbemata sõnu selle ilma süüta tütarlapse kohta rääkida, et ta nüüd teiste naeruks peab olema. Ja veel teiseks julgesite teie kõikidele kuulutada, et tema teid armastab, mis teine koguni põle mõttesse võtnud, ja kõik seda julgesite teie minu wenna tütre peale rääkida. Nüüd aga mina, kui eest rääkija, tahan tema auu eest seista mis teie otse kui mudasse olete tõdgnud, et auus nimi jälle kõigile kuuldawaks peab saama. Selle eest tahan mina, kas kuulete, just mina tahan järele kuulata ja õigust nõuda. Näete seal on mõõgad, ehk kaa püstulid . . . walitsege wälja.“

„Lubage mulle, mis ma teile ütlen. Mul ei ole täna koguniiste lusti püstulite peal rammu katsuda. Aga homme hommiku lahke päewa ajal, olen ma walmis teiega wõidelda, aga nüüd süda õõ ajal . . . ühes toas . . . ilma käemeesteta . . . ei ma ei taha mite sõdimise riistu otsida.“

„Kõige paremad käemehed oleme meie ise kahekesti.“

„Wõib olla, et teie arwate seda wiisi õige olewad; mina aga ei taha mite ilma tunnistufeta ja weel pealegi õõ ajal wõõras majas niisugusti asja ete wõtta.“

„Kas teie tõega ei taha mite minuga rielda?“

„Ei, ohwitseri herra.“

„Hea kül!“ ütles nüüd ohwitseri herra üsna külma werega laua juure astudes. Seal wõttis ta ühe pisukese kellakese ja kõlistas. Kella helina peale astus kammerteender Jean tupa.

„Kutsu mulle Jeremei, Franz, Joseph ja Anton

seia; naad peawad mulle esiteft wärki jahti aitama pidada."

Kammerteender sai nüüd käsü kätte ja ruttas toast wälja.

„Balnn teid weel pisut istuda," ütles ohwitser Oskarile, kes ika ühe koha peal püsti seisis, kui olesiwad jalad pörandu külge kinni kaswanud.

„Eubage mulle, et ma wöin siit ärra minna, aeg on juba wäga hilja," ütles Oskar.

„Dodate weel pisut, teid saab filmapilt wälja saadetud, kudu kohus on."

Selle sõna peale astusiwad wiis meest tupa, need oliwad need esitefed teendrid, kellel kõigil jälle pilliroo kepid käes oliwad.

„Minu käsü peale peate teie selle herra kue heasti tolmust puhtaks kloppima, kui et selle wahega, et see knub temale ika selga jääb, ja et ehk teie süda lähaks haledaks tema üle ja seepärast ei saaks siis minu käsü mite nõnda täitma, kudu kohus on, sellepärast jään ma ise kaa seda asja pealt waatama oma filmaga; ja ütlen teile, millal kül saab."

„Kas teie ei soowi mite, herra Oskar, ennast pikali sirutada selle pingi peale?" ütles nüüd ohwitseri herra naeruse näuga.

„Kudu? mis? ma usun, ega teie ommeti ei taha mind peksuma hakata?"

„Ei, ma tahan aga tolmü teie rietest lasta wälja kloppida."

„Ohwitseri herra! ma ei luba mite enesega nõnda wiisi mängida. Niisugune nali tuleb teile palju maksma."

„Ma kahatsen kaa ise teie üle, et teie sõnad ja kaebdused ei wõi teid sest päästa, mis ma olen kord ütelnud. Teie saate aga ika sellegi pärast kakskümmend wiis kepi hoop, kui mind kaa selle eest ehk peaks torni pistetama. Mina maksan nüüd teile selle eest, et teie teine kord teate, et mite ilma järele mõtlemata kedagi auuwäärt tütarlast mudasse ei tõuka.“

„Ohwitseri herra, olge nenda hea ja andke mulle andeks, kui ma olen ehk eksinud,“

„Teie ei tahtnud minuga mite rammu katsuda, laske nüüd minu teendrid teewad seda minu asemel. Sellepärast trööstige ennast sellega, et teie sõbr Adolf sai kaa nõndasamuti minu käest isaliku karistust nagu teiegi.“

„Kuidas? Kas tema sai kaa peksta?“

„Jah, tema sai kaa kakskümmend wiis pirakast.“

„Oh, see oli tema häbematale wäga wähe, wiiskümmend tükki oleks tarwis olnud temale selga la-
duda.“

„Ja, ma arwan isegi nüüd, et ta wähe sai. Aga nüüd olge nõnda hea ja hoidke kaa teie oma selga, sest kaa teie peate kakskümmend wiis hoop oma teenitud palka saama.“

„Ohwitseri herra, ma karjun, et mind saab riisutud ja tapetud!“

„Kül Jeremei seub teie suu kinni, et keegi teie kisa ei kuule. Noh, hakake üks kord peale.“

Anton wiis nüüd seda waest patust kaagi samba peale. Jeremei sidus ta suu rätikuga kinni, Franz kar-
gas pähä kinni. Josoph jälle jalladese, ja nõnda tõm-
basiwad naad teda pikali, ja nüüd hakkas kammer-

teender Jean tolmu kloppima, Oskari selja pealt, pilliroo kepiaga.

Kui jagu käes oli, nõnda kuda kästud, tegivad teendrid lõpetust.

Nüüd näitas ohwitseri herra Oskarile seda sedelit, mis tema sõbr Adolf oli kirjutanud, ja ütles :

„Nõnda kuda teie sõbr Adolf kakskümmend wiis kepi hoopi sai teie nime peal, siis tehke teie jälle nõnda wiisi, et teie oma sedeli kirjutate tema nime peal. Siis ommeti ei wõi teie teine teisele ete wisata seda nalja.“

Oskar oli selle tahtmisega wäga rahul, seepärast kirjutas ta eestulewad sõnad tunnistuseks omalt poolt nõnda :

„Selle kirja kinnituseks ja tunnistuseks kirjutau mina, et ma sain täna õösel kel 12 ohwitseri herra Z. käsu peale tema teendrite käest kakskümmend wiis kepi hoopi, sellepärast et ma iseennast mässisin wõõra asjadega, mis koguni mite minu asi ei oleks olnud, sest et ma oma sõbra Oskari asemik tahtsin olla.“

Parisis, 4^{mal} küünla kuu päewal 18 . . aastal.

Adolf.

Agades ja wandudes pööras nüüd waene pekfa saanud Oskar koju poole tagasi, kus ta kõige esite oma sõbra kirus, kes teda osanud petta ja meelitada.

Agas Adolf hoidis ennast tema ruffikate eest kõrwale, seepärast tegi ta, et ta aga eemale sai karata, et ta

mite ei kuuleks oma sõbra wihasid sõnu, mis wist mite kõige ilusamalt ei oleks tema kõrwus kõlanud.

Shwitseri herra Z. kirjutas Oskarile ja Adolfile teisel päewal eestulewad kirjad:

„Auulitud herrad!

Teie muudugi wist ei saa, kuda ma usun, seda tagasi ajama, et teie iga üks oma teenitud palka saite, see on, katksummend wiis hoop, mis peale kaa teie ise olete sedelid annud.“

„Kui ma oleksin üks aunuhne mees olema, ehk kes teistele santust tahab soowida, siis wõiksin mina teie sedelitega teiest, paljugi teistele jutustata, mis just mite teie nimedele kaa kõige suuremaks auuks ei saaks olema. Aga kaa mina ei leia mite enesele sest suurt auu sawad, kui ma teite-nimed ilma ete wälja kuulutaksin, sellepärast saadan ma teie sedelid tagasi ja kässin teid, neid ülewal hoida, ja seda ifa meeles pidada, mis korra meite wahel on juhtunud, aga meite eneste keskes palun seda asja äraannustada. sest mis korra on juba nõnda juhtunud, ega seda enam ei wõi parandada.“

„Aga kui teil ehk nõu oleks minu peale kaewata ja enestele digust nõuda sellepeale, et ma teile ehk olen kudagi moodi ülekohut teinud, siis teadke, et ma olen iga filmapiilk walmis, teiega rammu katsuda.“

Teile südameliku tänu soowides

Armand Z.,

Major 63 jala wäe polgust.

Kirja sees oli weel üks teine järelkiri Adolfile:

1. „Ehk küll teie ei olnud mite süüalune selle asja poolest, aga süiski ei oleks teie pruukind ennast mite wõõra asjadega koormata.
2. „Ja weel mängisite teie oma sõbraga nisuguse tüki, mis wistist mite teie nimele palju auu ei tee.“

Dhwitteri herra pani iga kirja sisse sedeli ja kaa pitsferiga pealt kinni, ja saatis linna posti peale.

Mis wastust andiswad nüüd Ruutu soldatid selle kirja peale?

Ei mingisugust; . . . oliwad mõlemad waid. Ja nõnda on kaa meie jut otsas.

